

× Въ областта на разказа отъ по-раншнитѣ извѣстни наши разказвачи прѣзъ изтеклата година работиха само нѣколцина. Между тѣхъ бѣ П. Ю. Тодоровъ, който се яви само съ разказа си „Дѣдо Матей“ въ „Дем. Прѣгледъ“. Въ тоя идиличенъ разказъ, прѣзъ единъ хубавъ априлски день, авторътъ наднича въ душата на стария разсиленъ дѣдо Матей отъ Воденъ. Дѣдо Матей, за когото животътъ се заключва между глухитѣ стѣни на триетажното здание на дирекцията, кждѣто е разсиленъ, въ тоя веселъ априлски день, когато всичко се е задвижило къмъ градини и разходки, когато „кой дѣ намѣри утолява душа“, неусѣтно се униса въ своето дѣтство въ родния си градъ. Нѣщо топло усѣща, че погалва неговата душа, и наредъ съ всички той чувствува, какъ нѣщо го влѣче навънъ, къмъ живота... Но дѣдо Матей сѣкашъ нѣма право да вземе дѣлъ отъ тоя животъ — между разсилнитѣ той е най-старъ, затова всѣки празникъ другитѣ разсили си отиватъ, а той остава да пази и провѣтря канцеларитѣ. И нему е тъй криво, тъй криво до прозореца, самичъкъ...

Съ разказа си „Щастието на Ленчето“ (сп. „Свѣр. Мисль“) Елинъ-Пелинъ се опита да влѣзе въ града. Но тоя опитъ бѣ несполучливъ. Ел. Пелинъ поиска да влѣзе въ салона, обуе въ царвули и облѣченъ въ рединготъ... Разказътъ се гради върху случайността: разсилниятъ погрѣшно, вмѣсто на г-жа Мария Пенкова, занаса на съсѣдката ѝ Мария Петкова писмото на майоръ Трошачковъ, съ което послѣдниятъ прави прѣдложение за дъщеря ѝ. Тази незабѣлзана отъ послѣдната г-жа погрѣшка става причина, тя заедно съ своя мжжъ, който има твърдѣ въ тяжесть своята дъщеря Ленчето, да градятъ въздушни кули за бждещия животъ, които изваждатъ на явѣ суетността и дребнавитѣ чувства на тѣхнитѣ души. Слѣдъ малко, обаче, грѣшката бива съгледана и всичко, градено прѣди това, рухва. Тоя несполучливъ опитъ на Е.-П. показва, че той още не може да схване по-дълбоко градския животъ, а се движи по повърхността му. Затова и разказътъ му нѣма художествена цѣна. Освѣнъ този драматизиранъ разказъ, той написа нѣкои дребни, по-сполучливи работи, между които „Първиятъ снѣгъ“ (Худ. Култура) и „Есень“ („Свѣр. Мисль“).

Доста разкази, леки, нѣкои доста увлекателни, написа А. Карима (литературно приложение на в. „Миръ“); Мих. Кременъ сжщо написа къмъ своя „портретенъ альбумъ“ разказа „Бездѣлници“, като засѣгна една интересна областъ. Редица портрети подъ общото заглавие „Нашенци“ написа Ст. Руневски. Нѣкои отъ тия портрети бѣха прѣкалено реалистични. И не му донесоха никакъвъ активъ. Авторътъ се е задоволилъ въ тѣхъ съ една проста копировка на извѣстни лица въ живота, безъ да е вложилъ въ тѣхъ нѣщо свое, което да ги отдѣли отъ обикновеното, дѣлничното. Н. Г. Данчовъ написа разсѣдителния разказъ „Една тиха и топла есенна вечеръ“ — „изъ дневника на мислящия човѣкъ“. Въ тоя разказъ авторътъ се пита: що е животъ, въ кое се състои смисъла на живота? И дожда до заключение, че *Той* е безгрижие и очарование; *Той* е изживѣване на това, за което жадува душата.